

негайно запросити медичного працівника навчального закладу та за необхідності направити до лікарні.

Список використаних джерел:

1. Ніфака Я. Профілактика травматизму під час проведення занять із фізичної культури та спорту. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві, 2013. № 2. С. 89–93.
2. Велитченко В. Фізкультура без травм. Москва: Просвещение, 1993. 128 с.
3. Мельніков А.В. Попередження травматизму на заняттях з фізичного виховання. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України, 2013. № 3. С. 168–177.

Галімська І.І.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Льотна академія*

Національного авіаційного університету

СПЕЦІАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ ЯК ПРОВІДНА УМОВА РОЗВИТКУ І МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ АВІАЦІЙНИХ ФАХІВЦІВ

Аналіз наукової літератури з проблем професійної підготовки майбутніх авіаційних фахівців підтверджує необхідність системного оновлення теоретичних засад і практичних рекомендацій для вдосконалення процесу професійної підготовки льотного і диспетчерського складу у ВНЗ. В умовах постболонського освітнього простору процес професійної підготовки курсантів льотних ВНЗ повинний бути спрямований на формування особистості фахівця, його професіоналізму та психологічної готовності до професійної діяльності, коригування ефективності методів їх психофізіологічної надійності. На думку фахівців провідними технологіями мають бути особистісно-зорієнтовані стратегії навчання, що забезпечують творчу самореалізацію особистості у навчальній діяльності, гуманістичну спрямованість домінуючих цінностей у професійній діяльності [1; 4].

Аналіз психолого-педагогічної літератури [2; 3] засвідчив, що одним з можливих вирішень надзвичайно актуальної для льотної практики проблеми формування психологічної готовності і психофізіологічної надійності курсантів льотного ВНЗ є організація взаємодії спеціальних засобів фізичної підготовки, різноманітних комплексів з елементами спортивних ігор, акробатичних вправ, спеціальної тренувальної апаратури, плавання, туризму й інших засобів з теоретичною і тренажерною підготовкою курсантів академії. Це дає підстави для об'єднання в систему різних за якістю і дії чинників для утворення нових міжпредметних ресурсів і для забезпечення формування цілісної особистості

майбутнього авіаційного фахівця, який володіє високим рівнем психологічної готовності до професійної діяльності.

Важливим кроком до радикальної зміни стану фізичного виховання курсантів академії є впровадження особистісно орієнтованої системи фізичної підготовки, яка ґрунтується на особистісних і професійних мотивах закріплення значущості засобів спеціальної фізичної підготовки для формування професійної надійності майбутніх авіаційних фахівців. За таких умов фізична підготовка курсантів академії може досягати своєї мети в такій мірі, в якій вона створює ситуацію затребуваності особистості, її творчих сил. Створення умов, які сприяють тому, щоб при засвоєнні професійно орієнтованого компоненту змісту фізичної підготовки формувалась психологічна сфера особистості курсанта – провідне завдання розвитку і модернізації системи фізичного виховання курсантської молоді [3].

Отже, спеціальне спрямування фізичних вправ – це провідна умова розвитку і модернізації фізичного виховання в льотній академії. Водночас, це й певною мірою реалізація психофізіологічних механізмів адекватної адаптації організму курсанта до випробувань в небезпечній професії. Від того настільки його організм буде здатний витримувати впливи середовища, активно оперувати внутрішніми умовами, настільки він буде готовий ефективно виконувати професійні завдання.

Власне, психофізіологічні механізми, сформовані в процесі спеціальної фізичної підготовки виступають як інструмент формування базових основ психологічної готовності майбутніх авіаційних фахівців до професійної діяльності. Важливо наголосити, що ці механізми вважається вихідною «точкою» у структурній композиції формування професійної надійності випускників ЛА НАУ. Запровадження спеціальної фізичної підготовки забезпечить дидактичні, міждисциплінарні, організаційні, психофізіологічні й психологічні умови формування у курсантів академії стійкості інтелектуальних актів, рухових дій, евристичних компонентів, як в складних, так і в екстремальних ситуаціях, а також їх психологічної готовності до виконання професійних завдань, динамічного здоров'я і професійного довголіття. Саме таким чином модернізована вищезазначена система може бути органічно інтегрована в систему професійної підготовки курсантів ЛА НАУ і своєю інтегрованою часткою – психофізіологічною надійністю слугувати провідній цілі льотного ВНЗ – якісній професійній освіті майбутніх авіаційних фахівців.

З цього погляду надзвичайно продуктивним для організації спеціальної фізичної підготовки курсантів ЛА НАУ і їх психофізіологічної надійності в цілому уявляється уведений в обіг спеціалістами кафедри концепту «спеціальна фізична та психофізіологічна підготовка» (СФ та ПФП), об'єктами якої виступають професійно важливі фізичні, психофізіологічні і психологічні якості, високий рівень розвитку яких забезпечує професійну надійність курсантів. В їх основі лежать сфокусовані дії різноманітних засобів фізичної підготовки спеціального спрямування з метою досягнення необхідного інтегративного результату в заданий час – психофізіологічної надійності випускника ЛА НАУ.

Психофізіологічна надійність – це інтегральна властивість і складне дидактичне утворення особистості курсанта, які проявляються як стан його готовності до професійної діяльності [2]. Широке коло наукових досліджень і багатолітня практика системної організації фізичної підготовки свідчить, що одним з можливих вирішень надзвичайно актуальної для льотної практики проблеми формування психологічної готовності і психофізіологічної надійності курсантів льотного ВНЗ є організація взаємодії спеціальних засобів фізичної підготовки, зокрема, різноманітних комплексів з елементами спортивних ігор, акробатичних вправ, спеціальної тренувальної апаратури, складних рухових навичок скелелазіння й альпінізму, спеціального плавання, подолання смуги перешкод, туризму й інших засобів. Це дає підстави для об'єднання в систему різних за якістю і дії чинників, для утворення нових психофізіологічних ресурсів, які сприяють формуванню цілісної особистості майбутнього авіаційного фахівця, який володіє високим рівнем психологічної готовності до професійної діяльності. Водночас, цей досвід і сучасні інноваційні тенденції в професійній освіті, які за своєю природою і суттю є універсальними, виокремлюють певні структурні компоненти системи спеціальної фізичної і психофізіологічної підготовки:

- цільовий;
- інформаційно-змістовний;
- структурно-діяльний;
- інструментально-регуляторний.

Зміст кожного компоненту реалізується за певною динамікою основних етапів підготовки.

Перший етап – загальної фізичної підготовки, як базової структуризації функціональних систем і механізмів організму і його підготовки до майбутніх фізичних навантажень з метою формування спеціальних фізичних, психофізіологічних і психологічних якостей. Етап складається з трьох підструктур: перша – відбір абітурієнтів, які вступають на перший курс навчання в ЛА НАУ за параметрами розвитку загальнофізичних якостей (сила, витривалість, швидкість). Друга – вирівнювання рівнів розвитку загальної фізичної готовності (коригування недостатньо розвинутих якостей); третя – оптимізація проявів загально фізичних здібностей (аеробних, анаеробних, силових, швидкісних, координаційних здібностей) в різних режимах фізичного навантаження і в різних умовах, що забезпечують формування параметрів надійності професійної діяльності. Тривалість етапу – перший семестр.

Другий етап – спеціальна фізична і психофізіологічна підготовка. Тривалість другого етапу складає 6 семестрів. На цьому етапі виокремлюються наступні підструктури програмного змісту:

- програмний матеріал, що складається з комплексів, до яких входять прості фізичні рухи, вправи; темп, зміст і характер їх виконання визначають умови спеціального спрямування цих комплексів;
- навички рятування на воді, в горах, на переправах, туристичні навички й ін.;
- комплексні форми застосування легкоатлетичних вправ, спортивних і рухових ігор, естафет;

- спеціальна тренувальна апаратура, тренажери, батут;
- програма самозахисту;
- програма аеробної й анаеробної підготовки.

Важливим чинником у підготовці спеціалістів «небезпечних» професій в льотній академії є розгалужена система різноманітних груп спортивного удосконалення за вільним вибором курсантів. Заняття в цих групах доповнюють дидактичний вплив фізичних вправ на рівень розвитку спеціальної фізичної готовності курсантів академії, їх динамічного здоров'я і професійного довголіття, сприяють формуванню адекватних механізмів стійкості до екстремального чинника льотної професії і психологічної готовності до реалізації креативних актів, рятувальних дій та їх евристичних компонентів під час виконання професійних завдань. Заняття з курсантами в групах спортивного вдосконалення плануються у вільних від занять час.

Список використаних джерел:

1. Гандер Д.В. Психолого-педагогические основы профессиональной подготовки летного состава / Д.В. Гандер, А.А. Ворона, В.А. Пономаренко. – М.: ООО «КОД», 2000. – 340 с.
2. Макаров Р.Н. Человек и цивилизация в свете науки XXI века / Р.Н. Макаров; Международная академия проблем человека в авиации и космонавтике. – М.: МНАПЧАК / ГЛАУ, 2006. – 1153 с.
3. Пивень Н.И. Специальная физическая и психофизиологическая подготовка курсантов-пилотов: Учебное пособие / Н.И. Пивень, А.В. Ищенко. – Кировоград, 2016. – 232 с.
4. Пономаренко В.А. Авиация. Человек. Дух / В.А. Пономаренко. – М.: 2000. – 305 с.

Докаленко А.А.

аспірантка,

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ОЗДОРОВЛЕННЯ ТА ВІДПОЧИНКУ ДІТЕЙ

Дослідження організації літнього відпочинку дітей за кордоном маловідомі. Тим часом, досвід роботи закордонних таборів міг би мати величезне значення для організації літнього відпочинку в Україні.

Вчені відпрацьовують технологію досліджень в області оздоровлення дітей, враховують педагогічний досвід західних країн в області дозвілля дітей. При всій специфічності різних сучасних тенденцій в них відображені актуальні і глобальні підходи до управління, змісту, форм і методів організації оздоровлення. Здійснений аналіз вітчизняних та зарубіжних матеріалів свідчить про зацікавленість даним питанням науковцями різних галузей. Проте, вивчення закордонного досвіду та можливості адаптації у вітчизняну практику – вкрай недостатньо.